

nr. 74 / 29 mai 2023
Săptămânal de cultură

FICȚIUNEA

optm

Cipian Handru
colecționează
litere de jad,
ieri a cumpărat
de la mine
o literă
din alfabetul
vechilor
zenobi.

Zenob

Director de număr: Cristina Bogdan

Scriitori respinși la Litera

Doina Ruști

Zilnic primesc texte pentru colecția Biblioteca de Proză Contemporană (BPC) de la Litera, însă puține dintre ele ajung la tipar. Celelalte compun masa din ce în ce mai largă a respinșilor, transformați peste noapte în insurgenți, cu umori, făcând caz de imaginare fapte eroice. Aproape niciunul dintre respinși nu este dispus să aștepte. Nimeni nu admite că ar fi alții mai buni decât el. Procesul de selecție este compus din mai multe etape. Am mai spus, sunt doar un scriitor care recomand proză. Dar recomandările mele trec pe la lectori, pe la evaluatorii de piață, prin ședințe de redacție și în ultimă instanță pe la editorul general. Puține dintre textele pe care le-am propus se reîntorc la mine, iar dintre acestea aleg unul singur aproape în fiecare lună. Inevitabil, există respinși. Mulți. Și toți aceștia vor să știe de ce le-a fost respins manuscrisul. Dacă se poate vor să cunoască *exact* ce defecte are scrierea lor. Or, asta este treaba criticii. O editură alege ceea ce se potrivește criteriilor ei. Tocmai de aceea m-am hotărât să vorbesc astăzi despre respinși.

1. Prin urmare, prima regulă pentru un scriitor care vrea să publice este aceea de a cunoaște colecția pentru care optează.

În acești ani, în care am intrat în contact cu scrisul contemporan, am constatat că puțini prozatori au cunoștințe minime despre narațiune și scris, despre fenomenul literar.

2. A arunca un ochi peste o carte teoretică ar putea fi util, de exemplu un dicționar, ceva gen *Lector in fabula* de U. Eco s-ar putea dovedi folositoare. Dar la fel de prețioase sunt lecturile de proză contemporană, care te pun în contact cu fenomenul din care vrei să faci parte.

Colecția BPC e formată în special din romane cu povești fermă și noutăți stilistice evidente. Cu toate astea, mulți mi-au propus povestiri, texte dramatice, scenarii și chiar poezii. De pildă, Radu Găvan mi-a trimis un poem, respins anul trecut. Sigur că poemul e o specie epică, totuși rămâne în esență o compoziție sintetică, are o anume cadență, o imagerie specifică. Poate fi potrivit pentru colecțiile de nișă, pentru editurile mici, care nu-și pun problema vânzărilor.

3. Aș spune prin urmare că a treia regulă este aceea de a trimite *narațiune* pentru o colecție de *proză*.

O altă chestiune se leagă de proza scurtă. Există aproape o invazie de volume de povestiri. S-a creat falsa impresie că s-ar cere proză scurtă. Piața spune însă altceva: povestirile se vând doar în cazul autorilor mari, cu un public

deja format. Desigur, se publică multă proză scurtă, în tiraje foarte mici, ca parte a unei „industrii”, fără importanță pentru literatură – să nu vă prefăceți că nu știți la ce industrie mă refer!)

4. Dacă o colecție conține preponderent romane, ca BPC, nu văd de ce-ai trimite proză scurtă.

Există apoi mania „plachetelor”. Este vorba despre volume cu mult sub numărul standard de pagini, propulsate sub falsa și isterică idee că o capodoperă trebuie să fie scurtă. Dar aici nu este vorba despre *capodopere*, ci despre încercări oprite pe intrigă. Atunci când nu ai o operă de nota zece, e nevoie de spațiu pentru a crea minima empatie cu cititorul. Dar oricum astea sunt motive exterioare, într-o lume în care nimeni nu dă doi bani pe valoare. Așa că voi trece la celălalt impediment al cărților excesiv de scurte. Pentru

o editură mare, care are cărți în librării, plachetele sunt cărți pierdute, lipite de alte volume și imposibil de vândut. Cărțile subțiri sunt pentru edituri mici, cu tiraje inexistente, care pun coperta pe net și fac atâta gălăgie încât titlul sau numele autorului se impun, fără ca cineva să citească ori să vadă cartea respectivă. Bineînțeles, există excepții, dar ele știți, întăresc regula:

5. Standardele internaționale pentru roman sunt de minimum 70.000 de cuvinte și maximum 120.000 de cuvinte. E OK și o carte de 50.000 de cuvinte, chiar de 40.000. Dar când scade sub 30.000, iar scriitorul nu are forță epică (de altfel, o calitate foarte rară), acea carte e pierdută. Sigur că există exemple numeroase de cărți scurte, dar rețineți: cele bune nu sunt la îndemână oricui.

Cele mai multe sunt producții virtuale, fără cititori reali. Povestirea fiind scurtă, diegesisul devine esențial. Dacă pe 20 de pagini nu se întâmplă nimic, nu există conflict, nu e poveste – cele 20 de pagini ajung la gunoi. Dacă într-un roman de 200 de pagini, nu se întâmplă nimic, nu apare conflict etc – există măcar *șansa* unei legături cu cititorul prin ultima treaptă a cerșetoriei scriitorului, anume aceea de a-ți promite o poveste.

6. Un roman trebuie să aibă poveste fermă și nouă.

Unii s-au supărat că n-au fost publicați și-au mers cu teatralitate la altă editură. Este foarte bine, aceasta dovedește că:

7. pentru orice carte există o editură potrivită. Prin urmare, nu disperați, dacă manuscrisul a fost respins!

Integral în versiunea online

Generația C – Călduț, Căldicel, Călâi

Petre Nechita

Sală de spectacole, cu rânduri de scaune care coboară, ca într-o scoică, înspre scena luminată puternic. Acolo sunt așezate câteva scaune. E un soi de conferință în cadrul unui festival de film. Mai mulți directori de casting de la diferite producții internaționale au venit să-i învețe pe studenții români cum să înregistreze un clip de prezentare, o probă, cum să se pregătească pentru un casting. În sală, sub o cincime de locuri ocupate. Studenții la actorie și vreo două-trei fețe mai cunoscute. Murmurele pâlpâie de pe un rând pe altul.

Se discută în grupulețe, se șușotește – cu respect, în surdină, ca la spectacol. Ce mai, se simte un aer de profundă relaxare. Din când în când, spectatorii-actori mai trag cu urechea la discuțiile de pe scenă. Între timp, printre scaune, se plimbă un regizor român premiat cu Palmes D'or. Merge dintr-o parte în alta cu microfonul pentru cei care, sufocați de curiozitate, se gândesc să adreseze vreo întrebare invitaților de pe scenă.

Nimeni nu-l bagă în seamă. Să fi fost în locul lui controlorul de la STB, cu infama vestă albastrea, asta da, le-ar fi captat atenția. Dar un regizor care îi servește, îi ajută (se număra printre organizatori, muncise pentru festivalul ăla și mergea prin universități, gândea proiecte de studiouri profesionale în care studenții să

poată înregistra probe pentru castinguri), asta era ceva banal.

În preajma mea, vreo trei boemi discutau despre *filmarea de aseară*, despre *băuta și poveștile* care i-au ținut toată noaptea în picioare. Spuneau *filmarea lor* și dinspre ei parcă venea o pâclă găunoasă. În răstimpul câtorva șușoteli, mi i-am imaginat peste ani... Filmarea lor, arta lor, închipuirile lor care aveau să rămână mereu neînțelese. Culmea, asta avea să le întărească ideea în

valoarea lor artistică, una uriașă, tocmai pentru că nu avea să fie înțeleasă.

Și un regizor premiat cu Palmes D'or se plimba printre ei, îi servea, îi ajuta, le pune la dispoziție timpul său. Însă *filmarea lor* de aseară însemna mai mult, avea cu totul altă valoare și savoare.

S-a întâmplat acum câțiva ani. Ceva s-a văzut și la TV. Mă mai gândesc și la scriitorii contemporani pe care mi-i închipui tot pe o scenă, într-o sală cu și

mai puține scaune ocupate. Mă gândesc la cei care scriu nu pe hârtie, cât mai degrabă trec prin ea, și-și lasă semnătura în timp. Scriitori care vor fi citiți și peste un veac. Sunt și-i putem număra pe degete, că doar nu se găsesc pe la promoții, nici la editurile self-publishing.

Avem ocazia să-i vedem, să-i ascultăm atunci când au lansări de carte, să-i citim și să vedem cum cutare sau cutare eveniment i-a marcat, cum s-a transformat în literatură situația aia de care ne-am lovit cu toții acum, aici, în zilele noastre.

Culmea, nu ducem lipsă de scriitori închipuiți. Publicarea pe bani proprii e o afacere. Din penitenciarie ies tratate științifice pe bandă rulantă. Deschizi facebookul și ești lovit în moalele capului de 100 așa-ziși scriitori. Cel mai cel și cea mai cea, de la poeți și prozatori, la candidați pentru Nobel mult mai îndreptățiți decât *ăla* sau *aia*.

Ce mama naibii vreau să spun cu toate astea?! Ne-am pierdut simțul orientării către adevăratele personalități, către adevărații profesioniști. Expertul a devenit un termen ironic sau chiar de bășcălie. Specialistul e Dorel. Chit că are un Palmes D'or sau vreo carte scrisă pe hârtie străpunsă de cuvinte.

Integral în versiunea online

Hoțul de umbre

Neil McGregor

Zuia aceea se arăta năclăită de zăpușeala adunată încă de dimineață și nici precupeții nu se încumetau să se arate puținelor priviri rămase la lumina arzătoare de Cuptor.

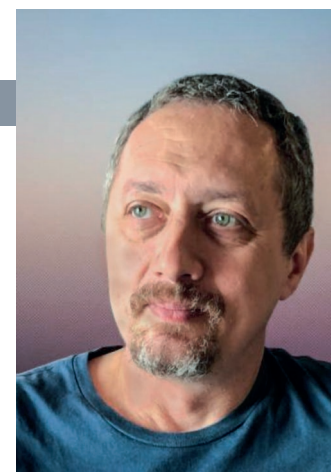
Prin colbul Mavroghenilor se strecura doar trăsura boierului Stroe, în pas grăbit de bice și de strigătele deznădăjduite ale vizitiului. Graba ce ar fi putut nedumeri era aducerea

la umbra răcoroasă a caselor boierești atât a încărcăturii prețioase, cât și a oamenilor.

Privirea ageră a hoțului surprinse acea clipită de care avea nevoie, înainte ca slugile să deschidă larg porțile ferecate, când perdeluța de muselină lăsa vederii o mână albă cu giuvaer rubiniu de Malaga pe montură meșteșugit lucrată de mauri.

Nu-i pricinuia interes nici piatra, nici podoabele ce le va fi avut domnița asupră-i, mâna lui prinse strâns și ascunse la piept cel mai de preț lucru pe care doar o sărutare îl putea răscumpăra – umbra inimii dragi.

Pe poartă roțile intrară cu zgomot de pietre răscoapte în soarele fără de umbră; dar deja deznodământul nu mai conta.

Daniela Ulieru: Lehamite e sinonim cu „mi-e silă de”

Care este pentru tine cel mai important motiv de lehamite? Ce-ți taie cheful de scris, de acțiونات, de vorbit?

Lehamite e sinonim cu „mi-e silă de” sau e o formă de dezamăgire / depresie? O emoție negativă și cleioasă? Nu prea știu cum să apuc întrebarea asta, așa că o iau pe încercate. Posibile motive:

Un text care nu se lasă scris, în care plonjezi și înoți și tot înoți, aiurea, în derivă. Toate împotmolirile, re-reluările, re-rescrierile. Pe urmă, rutina, repetițiile, o sumă de gesturi energofage pe care trebuie să le faci constant și care în anumite zile îți mănâncă libertatea, timpul și cheful de a scrie.

Discuțiile în contradictoriu cu cei din familie, năclăiala conversațiilor lungi, doldora de banalități. Sau când ai vrea să te îndrepti spre alte zări, dar rămâi cimentat, plin

de amăreală, la o coadă prelungă – la un ghișeu „administrativ”.

Pe de altă parte, cheful de scris mi-l mai taie și soarele și fie-mea. Când apar, nimic nu mă mai ține în fata calculatorului.

Ai spus vreodată adevărul crud despre creația unui scriitor contemporan în viață? Ce s-a întâmplat? Există vreun scriitor care să accepte o opinie negativă despre opera sa?

N-a fost cazul, și nici dacă ar fi, nu cred că mi-aș permite s-o fac. (Deși mai jos îl desființez pe Houellebecq, dar el, încă, ☺ nu mi-a cerut părerea)

Nu dețin adevărul absolut în literatură. Și nici pe cel relativ. Pe urmă, cărțile care au apărut, îndeplinesc exigențele editurilor, iar scriitorii contemporani pe care îi cunosc sunt toți foarte buni.

Sugestii, da, mai ales la cerere. Cu prietenele mele, scriitoarele Doina Popescu și Denisa Duran, de exemplu, am avut mereu o excelentă comunicare literară.

Ce faci când citești un roman plictisitor, cu greșeli de narație ori cu teme clișeice? Ce faci? Dar dacă autorul ti-a cerut o opinie?

Ce înseamnă greșeli de narație? Personaje care mor în capitolul patru și reapar în zece? Dacă citesc cu noduri primele pagini, nu mai continui. Timpul meu e prețios și, de la o vreme, stau prost cu răbdarea. Abia îl ascult pe soțul meu când îmi povestește despre Linux, Python și Powercli. „Zi mai pe scurt”, e lait-motivul discuțiilor noastre.

Iar de vreo doi ani, citesc din ce în ce mai rar cărți care depășesc 250 de pagini. Ultimul roman de 700 de pagini a fost o corvoadă,

decadenta societate occidentală, la început cu atenție, apoi mai pe diagonală, și spre final, pe sărite, în acest volum care pentru mine e un nesfârșit jurnal de știri amestecat cu un fals roman polițist.

Integral în versiunea online

Nu lăsa pe mâine ce poți să faci poimâine

Mihai Bălăceanu

Proiect, proiectorat, proiecție. Sau, spus simplu și la obiect, chintesența delăsării. O tră-sătură de caracter deloc străină de “fibra națională” a poporului român. Dar să nu generalizez, ci să vorbesc în nume propriu, așa cum se cuvine.

Recunosc, sunt un caz aparte. În sensul că, dacă un hacker mi-ar sparge parola la telefon, ar descoperi în folderul *Notes* povestiri și romane planificate uneori până în cele mai mici detalii (inclusiv propoziția de final). *Bine ai venit în șantierul minții mele, backere!* i-aș răspunde musafirului nepoftit și poate mirat de aparenta mea productivitate. Căci despre asta putem vorbi concret la urma urmei. Mintea mea – un șantier. Cumva, toate utilajele și materialele de

construcții sunt la locul lor, dar muncitorii, adică neuronii, ori se află în pauze lungi și dese, ori decid să facă un protest spontan sau să intre în greva foamei.

Cu toată împotrivirea *muncitorilor*, reușisem să duc un proiect mai amplu aproape de momentul publicării. Din nefericire, lăsându-mă pradă unui entuziasm juvenil și cuprins de un val inițial de reacții mai mult decât călduroase din partea urmăritorilor mei pe rețelele sociale, m-am grăbit și am devoalat puțin câte puțin din acest proiect fără a primi însă “avizul tehnic”. Între timp, mi-am învățat (sper) lecția și nu o să mai dau sfară-n țară decât atunci când, vorba românului, voi vedea albu-n căpistere. (Dacă respectivul proiect va ieși la lumină

mai devreme sau mai târziu, în forma actuală sau într-o formă revizuită, ține de mine în primul rând și, într-o mai mică măsură, de o benefică aliniere a planetelor).

Pe de altă parte, în ultimul an și jumătate am constatat, în ceea ce mă privește, o creștere semnificativă a productivității. Proiecte numeroase – ce-i drept, de anvergură mică – au fost transformate cu succes din idei în realitate. Totuși, încă nu simt că mi-am atins potențialul maxim. Încă mă las furat de peisaj, distras de cântecul de sirenală al orașului (un zgomot de fond, nimic mai mult).

M-am întrebat, ca tot omul, de ce? Răspunsul nu a întârziat să apară. Pentru că, în realitate, eu sunt un hedonist naufragiat pe o insulă a stoicismului.

Probabil că, dacă aș fi avut posibilități financiare de a călători mai mult și de a încerca lucruri noi, deosebite, nu știu cât m-aș mai fi învrednicit cu ceea ce, în ochii unora, poate părea a doua mea natură. Și aici intervine următoarea întrebare pe care mi-o adresez. Fac parte cu adevărat cărțile și scrisul din ADN-ul meu sau sunt o mască, una dintre multele măști pe care, de bine, de rău, suntem cu toții nevoiți să le purtăm în societate?

Reflectând îndelung asupra acestei probleme, am ajuns la concluzia că scrisul și cărțile reprezintă alternativa fastă pe care destinul mi-a scos-o în cale pentru a mă împiedica să mă scufund până la creștet în butoiul cu *dolce far niente*.

Un om fericit

Bedros Horasangian

O rașul se trezește la viață. Aerul curat al dimineții te face să te simți bine. Un bărbat între două vârste, cu haina pe umeri, se apropie de un taxi. E parcat la marginea bordurii. Două țigări mătura și vorbesc tare. Taximetristul pare încă tânăr, dar are deja o burtă considerabilă.

— Bună dimineața..., se apleacă spre șofer clientul.

— Bună..., răspunde sec șoferul. Întoarce capul spre vocea care-l scoate din amorțeală. Ce-o fi vrând la ora asta, nu poate omul să bea nici o cafea. Șoferul bea cafea și fumează. La doi pași de ei se găsește un *Non-Stop*.

— Sunteți liber..., întreabă clientul, care așteaptă politicos să primească acceptul de a urca în mașină.

— Păi, nu se vede... Liber, unde mergem..., întreabă-răspunde vag plictisit șoferul. Are o privire nu foarte prietenoasă. Se vede că nu-l

iubește nimeni, adaugă în gând rapid clientul, dl Ion Ion, director în Ministerul de Finanțe, cu un doctorat dat la Cluj. Detaliul ăsta nu-l știe decât povestitorul care face ce vrea cu viața eroilor lui. Uneori îi mai scapă din mână și nici el nu știe ce-o să se întâmple cu propriile personaje. Ion Ion este ardelean. Tatăl lui era Ion, pe băiatul cel mare îl cheamă Robert, pe cel mic îl cheamă Călin. E bine că acum sunt mulți ardeleni în administrația centrală. Oameni harnici și gospodari. Nu ca regățenii ăștia, leneși și hoți. Așa se zice, nu e neapărat să fie și adevărat.

— O cursă la Mogoșoaia..., răspunde clientul în timp ce se așază comod lângă șofer. Își scoate ochelarii de soare și-i pune pe cei de vedere. Nu stă bine cu vederea, dar altfel e sănătos tun. Nu are de ce să se plângă. Are multe pe cap, dar îi place de Marcela. Amanta, iubita, confesoarea lui. Vrăbiuța lui.

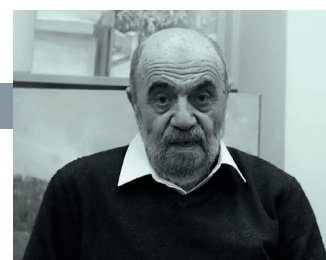
Viața lui. A mea, îi tot șoptește la ureche, chiar și atunci când știe că nu mai are nicio viață a lui. Doar a lui. Marcela e divorțată de ani buni și acum viața ei este el.

Ion Ion. Doar tu mă faci fericit, îi șoptește și ea la ureche, când se scoală și se duce să fac un duș. El e mândru, ea transpirată toată. Până se întoarce el, Marcela deja a ațipit. Uneori mai și sforăie. Trupul e leneș, face doar ce vrea el. O femeie care sforăie. Dacă mai și bea un păhărel. Două. Doar vin negru. E bun la sânge. Viața e frumoasă, ce mai!

Asta îl face să se simtă bine.

Un om fericit.

Lângă trupul ei uriaș se simte ca la Zidul Plângerii. Îi poate cere orice. A fost recent și la Ierusalim. Obligații de serviciu. Mereu e pe drumuri și mereu i-au plăcut femeile plinuțe. Când se suie Marcela pe Ion Ion, parcă simte greutatea pământului și uită de toate

obligațiile de serviciu. Nu puține, situația economico-financiară a țării e dificilă. Responsabilitățile, uriașe. Și soția lui e de calibru greu. Surăde, e mândru de femeile lui plinuțe. A mai avut parte de una cam la fel când se tot ducea în delegații la Oradea. Îl aștepta la hotel, lucra la primărie, brunetă. Înaltă și cu ochelari. Desigur, lui îi plac doar brunetele. Și puțin păr la fâfăloancă nu strică. Îl excită chestia asta. El e mai puțin voinic, dar a început să facă burtă. Asta nu-i place. O să înceapă să meargă și el la sală. Și la bazin, nu poți lăsa corpul în voia sorții. E doar demnitar, ce naiba. Și puțin tenis nu ar fi chiar inutil. Mai cunoști pe unul, altul, nu strică o relație în plus în ziua de astăzi.

Integral în versiunea online

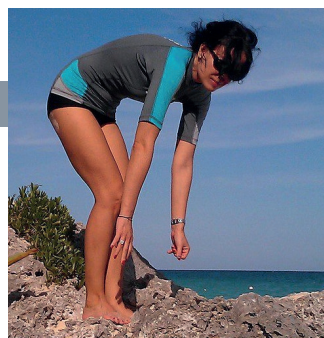
Hipnotic

Ceva înțepături în tălpi care mă făceau să topăi destul de caraghios pe stâncile care ieșeau din apă, undeva, lângă o plajă din Mexic. Eram încă obosită după drumul cu avionul, deși dormisem în timpul zborului, în ciuda turbulențelor puternice, cât și după ce ajunsesem în Tulum, într-un bungalou pe plajă, pe a cărui fereastră marea își trimitea din noapte strălucirile metalice. Înainte de plecare fusese un screening medical anual și, în urma unei informații minore, reușisem să creez un eveniment major și prin urmare să-mi cumpăr bluza din fotografie, din aceea cu protecție UV. Nu știu cât de bună era bluza pentru așa ceva: costase puțin, așa că-mi puneam întrebări legate de *safety*, dar măcar eram protejată psihic de o îngrijorare pe care și eu, după câteva zile și nopți în Mexic, departe de Bucureștiul cu rezultatul screening-ului, am considerat-o nefondată. Bluza totuși îmi plăcea,

asa că o purtam și pe plajă, și în apă, deși nu eram obișnuită cu asemenea constrângeri vestimentare la malul mării.

Povestea fotografiei este simplă: este o poză făcută în Mexic, într-un moment de amuzament chinuit din partea mea (cred că se vede asta și din încercarea de zâmbet). Tocmai voiam să cobor de pe acele pietre țepoase pe care mă încăpățanasem să urc pentru a avea un punct inedit de contemplare a peisajului marin. Reușisem în mare parte să cobor, inclusiv prin metoda părții dorsale așezate în contact direct cu pietrele și nisipul (după cum se vede și în poză conform hărții desenate de nisip pe piele) și ajutată de palme. Ale mele, nu alte altcuiva, și nu în sensul violent, ci în sensul așezării lor într-o ordine grijulie (dar nu suficient de grijulie) pe stâncile colțuroase.

Îmi pare puțin ciudat că, deși mă mișcam, poza a ieșit suficient de clară încât să transmită și

nehotărârea mea cu privire la ce mișcare urma să fac în continuare în așa fel încât să-mi protejez labele picioarelor, mâinile, spatele și întreaga mea ființă, a cărei curiozitate mă adusese în acea postură ciudată și caraghioasă. Îmi aduc aminte că am reușit să cobor fără incidente. Am bombănit oarecum cu privire la faptul că tocmai atunci cineva din grup m-a fotografiat, dar mi-am zis că e totuși o amintire, un *flash*. Am tendința să uit foarte multe lucruri importante și să-mi amintesc niște nimicuri; și, de cele mai multe ori, îmi amintesc mai degrabă stările decât întâmplările. Cu siguranță, legat de momentul din fotografie, aș fi uitat și întâmplarea și mai ales starea, dacă nu

Ligia Pârvulescu

rămăneau immortalizate. În ciuda faptului că eu și cu uitarea suntem prietene bune, sau poate tocmai din acest motiv, nici nu am foarte multe fotografii din locurile prin care am fost. Așa că totul e un blur de imagini vagi și senzații, o mare încețoșată din care din când în când apar geamandurile unor amintiri punctuale. Poate că este un fel de antrenament pentru intrarea în marea uitare – sau poate încă nu am ieșit complet din marea uitare din care venim cu toții. Nu știu câtă importanță are. În orice caz, mă bucur să descopăr din când în când fotografii cu momente, chiar insignifiante, pe care numai în felul acesta mi le aduc aminte. Așa că, în timp ce privesc acum fotografia, încă simt pe spate și picioare căldura soarelui și îmi dreg vocea să-i spun din nou pe un ton amuzat ceea ce i-am spus celui din grup care mi-a făcut fotografia: *Prepare to die!*

Integral în versiunea online

Murmur de istorie, murmur de schimbare în proza lui Mircea Pricăjan

Alexandru Lamba

Mircea Pricăjan e un nume cunoscut mai multor categorii de cititori din România. Iubitorii de literatură *Horror* și-l amintesc, sunt convingeți, ca traducătorul mai multor cărți de Stephen King, copiii îl știu drept autorul romanului „Pumn de fier”, de la Polirom Junior, iar cititorii de ficțiune *mainstream* au auzit cu siguranță de romanul „Calitatea luminii” (Polirom) și de volumul de proză scurtă „Perseidele” (Charmides). Dacă la acest portofoliu adăugăm și activitatea sa editorială, el fiind, în trecut, redactorul-șef al „Revistei de suspans”, sub egida căreia a îngrijit și antologia „Best of Mystery and Horror” (Herg Benet) și actualmente al „Revistei de cultură FAMILIA”, cred că ne putem face o imagine despre notorietatea lui în lumea literară.

Pentru cine îl cunoaște și-l urmărește, nu e nevoie de nicio recomandare, însă pentru cine nu a luat contact cu scriitura sa, romanul „Murmur”, apărut anul acesta, la editura Humanitas, este exact ce trebuie pentru a-l trece pe lista

autorilor de urmărit. Deoarece în cele două sute treizeci de pagini el se angajează într-un proces complicat de analiză a trei generații diferite, așezându-le reprezentanții în contextul cuvenit și punându-i să se confrunte fiecare cu problemele epocii sale, realizând astfel o împletitură de trei povești într-una singură.

În principal, eroul cărții este Matei, un bărbat pe care-l bănuim în jurul vârstei de patruzeci de ani în cadrul cel mai apropiat de zilele noastre, respectiv un băiat preșcolar, la început, apoi școlar, în cadrul median, să-i spunem, al anilor '80. Al doilea personaj, ca greutate, va fi bunicul său, cu care Matei împarte acest cadru median al ultimilor ani de comunism, împreună cu sora și bunică lui. În fine, bunicul ia prim-planul în cadrul cel mai îndepărtat, cel care începe după terminarea celui de-Al Doilea Război Mondial.

Romanul reușește nu doar să captureze diferențele de mentalitate dintre generații, ci și evoluția personalității personajelor de la un interval la altul, de la o etapă a vieții

lor la următoarea. Făcând salturi de câte treizeci-patruzeci de ani (din anii '40 în anii '80, apoi către sfârșitul celui de-al doilea deceniu al anilor 2000), schimbările de paradigmă din societate devin și ele clare, deși cartea nu analizează deloc în mod direct contextul, ci doar implicațiile acestuia asupra personajelor.

„Noi tre' să stăm laolaltă, a repetat ea cuvintele lui de demult, toți sunt împotriva noastră.

Și au podidit-o lacrimile, și când s-a uitat la trupșorul băiețelului dormind între ei a văzut doar un contur neclar, o formă imprecisă ca viitorul ce-i aștepta pe toți trei.”

Bunicul, Viorel, bunăoară, deși a avut de-a face el însuși în mod direct cu injustiția sistemului comunist – dintr-o cauză naivă, cel puțin – rămâne totuși mândru, peste vremuri, de activitatea sa ca torționar. Am găsit chiar un pic forțat pasajul cu povestea atât de crudă pe care el le-o spune nepoților cu seninătate. Astfel, el este personajul care evoluează cel mai puțin, dovedindu-se

incapabil să iasă din matricea gândirii comuniste, pe care o adoptă fără a-și pune probleme. Disciplinat, muncitor, el pare întruchiparea cetățeanului model al societății pe care o visa partidul, dar chiar și așa reușește să-și atragă anatema statului. Însă nu arată niciodată vreo urmă de răzvrătire, dimpotrivă, impune nepoților aceeași disciplină de fier pe care o adoptă el însuși.

Integral în versiunea online

Crucea Sudului

Probabil că nu va curge suficientă apă pe Dunăre câtă cerneală se va vărsa în a scrie despre timpurile moderne.

Crucea Sudului face parte din volumul de proză „Povestiri despre oameni obișnuți” a lui Varujan Vosganian, apărută la Polirom în 2022. Prima povestire poartă numele „Crucea Sudului” și se referă la modul de oglindire a Crucii Sudului în Marea Tasmaniei, situată tooocmai la celălalt capăt al lumii.

Oamenii obișnuți fac lucruri neobișnuite, mai ales dacă ești tânăr și viitorul ți se așterne generos, drept orizont nesfârșit. Poți închide ochii și-ai să prinzi aripi, să zbori peste acoperișurile caselor, departe, prin văzduh, către cel

mai îndepărtat punct al imaginației proprii.

Frumos cum se insinuează în narațiune povestitorul însuși, încercat și el în pandemie. O moarte fără moarte, care capătă mirosul „teilor de iunie. Dulce și obosit”. Narratorul începe și sfârșește povestea, fin observator al firii umane, pătrunzând în universul celor doi tineri, aflați la etajul șase al blocului din apropierea curții sale. Și dacă ochiul fin observă atât liliacul înflorit, cât și magnoliile care încă își țin petalele unite, urechea sa ascuțită prinde și țese povestea celor de sus, aflați în două balcoane alăturate. Între protagoniștii poveștii se înfiripă cel mai frumos sentiment pe care ființa îl poate trăi: iubirea.

Într-o lume concretă însă, ei se izbesc de realitatea imediată, dorința de evoluție, similară cu succesul profesional sau poate frica de-a nu face degeaba umbră pământului, drept urmare, ființa cu chip angelic, diafană ca o pasăre măiastră, își ia

zborul spre alt orizont, părând că rădăcinile îi sunt elastice și nu rigide. Băiatul, Costi, rămâne ancorat și statornic în mrejele iubirii de Svetlana, realizându-și propriul vis, să ajungă medic, iar între timp, poate avea grijă de sora înfirmă a Svetlanei, Tatiana. Prețul? Să asculte *Nocturnele* lui Chopin în timp ce Costi va întoarce foaie după foaie partitura.

O poveste cu oameni obișnuți, care trec prin experiențe proprii, dar sub jurisdicția regulilor globale, a unei frici care a ținut ființele segregate de ființe. Cum să faci asta? Omul, prin definiție, este ființă socială, iată că cei doi tineri s-au găsit la doi metri distanță, în două balcoane alăturate. Ca noi toți. Ca fiecare dintre noi.

Raport despre singurătate

Andrei Velea

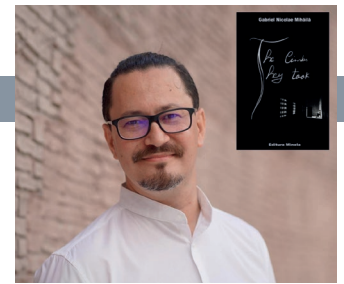
Gabriel Nicolae Mihăilă e un tânăr poet din Galați mai puțin cunoscut publicului „offline”, dar foarte prezent în „online”. Ne-am întâlnit de câteva ori și la cenaclul „Noduri și Semne”, dar, pare-se, autorul se simte mai comod în lumea cenaclurilor de pe Internet. Și nu e singurul gălățean care procedează așa, am mai cunoscut autori din tânăra generație foarte activi pe Internet, însă greu de prins în viața culturală „face to face” a orașului. Ceea ce contează, până la urmă, e că scriu. Și, mai ales în cazul de față, că o fac bine! Nu atestă asta doar premiile primite (și sunt suficient de multe!), ci, pur și simplu, calitatea versurilor autorului. Pe mine m-a cucerit de când l-am auzit prima dată!

Însă cartea despre care voi vorbi aici se intitulează „The limbs they took”. E apărută în 2017 la editura

Minela, editura este coordonată de scriitorii Claudia Minela și Valeriu Barbu. Despre carte, Claudia Minela spune, în prefață: „Gabriel Nicolae Mihăilă, o voce sensibilă, pregnantă, despre care veți mai auzi cu siguranță, este un foarte bun dansator pe care *Marea Doamnă, Poezia*, cum o numea Alexandru Mușina, l-a ales ca partener pentru mult timp de acum înainte.”

Poezia lui Gabriel ar putea fi considerată, cu ușurință, „code mixing poetry” – amestecă limba română cu engleza, franceza și japoneza și o face cu o lejeritate de invidiat. Un amestec cuceritor de sensibilitate și duritate planează peste fiecare poem încă din începutul cărții: „când te-am invitat prima dată la mine aveam camera plină de păpuși și te-am prezentat ca pe cea mai bună prietenă/ [...] iar dimineață ne-am spus/ în

acest azil nu există happy-end-uri din sentimente low budget/ în acest azil butucul de la ușă are câte un glonț pentru fiecare pacient care renunță” („memento”, pg. 11) În alte locuri, imagini concrete critică felul nostru de a ne rătăci azi în relații pasagere: „cum bărbații se schimbă mai ceva ca o pereche de pantofi/ care te-au lăsat la greu/ ca un toc rupt prin care se ejaculează/ toate feminitatea din organism”. Și concluzia: „cu femeile ca noi bărbații mor în poezii” („despre muniție încredere vânt și păpădi”, pg. 14). În lumea relațiilor care nu durează, fericirea devine pur și simplu o loterie: „Dumnezeu și-a pus în pălărie bilețele cu numele tuturor oamenilor din lume și a extras câte două ori de câte ori a fost nevoie” („D.A”, pg. 15) De cele mai multe ori, un cuplu e o loterie în lumea de azi! „Poate că voi fi atât de fericit

încât/ îi voi da toate hainele mele acum în prag de iarnă/ și iarna nu va veni”. „Poate...”

Poemele lui Gabriel Nicolae Mihăilă sunt directe, profunde și curajoase. Descrie lumea nu doar așa cum o vede, ci așa cum o simte în textura ei intimă. „Aici e spațiul unde Dumnezeu devine o matrioșcă din ce în ce mai mică/ și neputincioasă// întotdeauna am zis că viața e o glumă”. Plină de sensibilitate, abordând teme mari cu naturalețe, versurile lui Gabriel cuceresc, în primul și în primul rând, prin sinceritate. Chiar dacă vorbește atât de des despre singurătatea fundamentală în poeme, cu siguranță că Poezia îi este aproape!

Doi haiduci și un singur cântec

Marina Costa

Toată lumea a auzit, măcar la radio sau la televizor, cântecul popular „Radu mamii”, în care este vorba despre un haiduc urmărit de poteră. Ei, dar care dintre ei? Gura lumii – cunoscută demult pentru transformarea istoriei în legendă, cu exagerările de rigoare – îl revendică pentru doi haiduci diferiți, din zone nu prea îndepărtate unul de celălalt și din generații diferite.

Punctul comun este, în primul rând, numele de Radu. Ar mai fi și zona lărgită în care au haiducit, acum în județele Argeș și Vâlcea, cu mai multe locuri și sate care au legende referitoare la ei.

Cel mai vestit, dar și cel mai controversat dintre cei doi este Radu Anghel, născut în comuna Boțești din județul Dâmbovița, în anul 1827, și mort în 1866, la treizeci și nouă de ani, în Câmpulung Muscel, județul Argeș.

Unii îl văd ca haiduc, erou popular, luptător pentru dreptate, cum fusese și tatăl lui, Gheorghe Anghel, unul dintre pandurii lui

Tudor Vladimirescu. Câțiva istorici afirmă, însă, că a fost doar un tâlhar de drumul mare, nici vorbă să-i ajute pe săraci. Ulterior, s-a făcut cârciumar și a dat bani mulți lăutarilor, să-i scornească balade. Teoria aceasta o confirmă profesorul de istorie Constantin Dinu din Boțești, autor al cărții „Boțești, pagini din istoria unei așezări de moșneni”, după ce a studiat, peste treizeci de ani, documente autentice privind istoricul comunei.

Se pare că Radu a moștenit defectele tatălui său, hoția și lenea, pentru care acesta fusese alungat de la mănăstirea unde se ascunsese după moartea lui Tudor Vladimirescu. Radu a intrat într-o bandă de hoți, în pădurea Pasărea. La un moment dat, s-a angajat la un turc, cioban, în zona Prundu – Ostrov. L-a însoțit pe turc în Bulgaria, să vândă oile. La întoarcere, în mijlocul Dunării, Radu Anghel a scos cuțitul și l-a omorât pe stăpânul lui. Cu banii furați, contravaloarea unei turme

de oi, și-a deschis cârciumă în sat, la Moșteni-Greci. Acolo au avut trai bun lăutarii care îi compuneau cântece. I-au fost închinete multe balade, una dintre ele presupunându-se a fi și „Radu mamii”.

Ultimul lui jaf a fost la judecătorul Vespescu din Topoloveni, în 1866, fiind rănit în timpul luptei. A reușit să fugă spre Câmpulung Muscel, însă a murit din cauza rănilor, fiind îngropat în Mănăstirea Sfânta Treime din oraș.

* * *

Celălalt candidat la titlul de subiect al cântecului s-a născut cu aproximativ 120 de ani înainte de Radu Anghel, găsindu-și sfârșitul în anii 1740, la Caransebeș, într-o luptă cu turcii.

Radu Ursan din Jupânești, județul Gorj, a fost un căpitan de ceată care, alături de alte cete de haiduci, inclusiv a lui Pavel Lotru și a lui Neagu Papură, a jefuit, în anul 1726, la Drăgășani, o caravană de douăzeci de căruțe cu pereți metalici, fiecare trasă de câte opt perechi de cai, însoțite de soldați austrieci. Caravana strânsese taxele din Croația, Ungaria și Transilvania și începuse să le strângă și pe cele din Oltenia. Banul Craiovei, Gheorghe Cantacuzino, a fost destituit fiindcă nu a prins tâlharii și nu a putut recupera paguba – atât de mare, încât a provocat o criză financiară gravă.

Integral în versiunea online

Lipsa

A fost odată un om ca toți oamenii. Părea că ascunde un secret. Ca toți oamenii. Nu am vrut să îl zgândăr, așa că nu l-am întrebat despre asta. Vorbea mult. Cât a fost noaptea de lungă, a băut, a mâncat și a vorbit. A plecat înainte să răsară soarele. Aveam drum în aceeași direcție, așa că i-am propus să mergem împreună, dar a insistat ca eu să mai rămân, să mă bucur în continuare de petrecere. Când i-am spus că plec oricum de acolo, a insistat că se grăbea.

Am așteptat să plece el primul, cum i-a fost dorința, iar apoi am pornit și eu, chiar în urma lui. Era o dimineață rece, în rest cu nimic neobișnuită, timpul trecea repede, dar așa trece mereu dimineața. Soarele se ridica mai mult și mai mult, căldura creștea, am ridicat ochii spre cer... apoi l-am privit din nou pe acest om... pe care soarele nu îl privea... și am aflat secretul lui: nu avea umbră.

Eram gata să-mi văd de drum și să uit de toate astea, pentru că e bine să îți ferești ochii de ceea ce nu poate vedea soarele, însă următorul său gest m-a surprins.

S-a îndreptat către o porțiune plină de copaci, și, după analize

înelungate, s-a așezat sub cel mai umbros.

Am vrut să aflu tot, tot, tot ce se întâmpla acolo și de ce, dar am adormit.

— Tu n-ai fructe... ești mare și degeaba... nu ai nimic de oferit... te mănâncă viermii... nu vezi ce-ți fac ciocănitoarele? Dar eu te pot salva... îți pot oferi tot ce ai tu nevoie...

Copacul s-a speriat un pic, pentru că nu mai auzise niciodată nici asemenea critici, nici asemenea promisiuni... cât despre nevoi, nu știa care sunt alea, dar se bucura că cineva își poate da seama de ele...

— Îmi place umbra ta, ia zi, mă lași să stau aici?

Copacului i s-a părut ciudat că omul a întrebat asta după ce stătea

deja de ceva timp la umbra lui, dar a apreciat că, totuși, a întrebat. Nimeni altcineva nu îi puna întrebări vreodată, oricum.

— Tu nu-mi vorbești... și totuși, eu te-ascult... înțeleg tot ce-mi zici... știu că-i greu să fii așa mare, să faci umbră și degeaba... dar uite, eu totuși stau cu tine. Și-ți accept chiar și cel mai mare defect: umbra asta mare.

„Oare poate un om să înțeleagă ce spun? Nu m-am gândit niciodată c-ar fi greu să fiu eu, dar acum că a zis-o el... parcă are dreptate un pic... Umbra? Defect?... cândva venea aici tot timpul un om, o fată, se odihnea la umbra mea, se încălzea din seva mea și umbrele noastre se

Emma Rădulescu

împreunau atunci... aveam aceeași licărire, ea în ochi și eu în trunchi... ne spuneam că suntem una și aceeași... omul ăsta, care a venit acum, nu știu ce vrea... uneori îmi dă impresia că, dacă ar putea, m-ar scoate din rădăcini, că mi-ar vinde umbra pe câteva monede și că mi-ar rupe fiecare creangă... dar sunt atât de singur... nici frații mei nu mă mai recunosc de când mi-a plecat fata... îl voi adăposti o perioadă.“

La prima ploaie, deși copacul se străduia să îl alunge de sub ea, pentru a nu risca să îl trăsnească un fulger, omul nu s-a clintit de acolo.

— Vezi, eu te iubesc indiferent de vremea de afară și de riscurile acestei iubiri.

Copacul știa prea bine ce urma de fapt: să fie amândoi trăsniți de fulger, vina să cadă pe copac, iar atunci copacul să se simtă îndatorat să îi ofere orice își dorește.

Însă fulgerul nici măcar nu a apărut pe cer în acea noapte.

După ce a încetat ploaia, omul a urinat pe copac.

— O să îți prindă bine, o să vezi.

Integral în versiunea online

Premiile Ficțiunea

Andrei Bulboacă

Cel mai creativ artist vizual: Tudor Vladimir Panduru pentru semnarea imaginii filmelor *R.M.N.* (R: Cristian Mungiu) și *Metronom* (R: Alexandru Belc) – cu referință la filmele din 2022. Un director de imagine de înaltă clasă, care știe să realizeze filmări de atmosferă, să se joace cu încadraturile și să spună povești prin imagini, indiferent de natura filmului. Atenția la detalii și modalitățile de filmare a personajelor fac spectatorul să fie captivat de povestea peliculei.

Cel mai creativ scriitor: Daniela Rațiu pentru volumul *Ultimul an cu Ceaușescu* (Litera, bpc, 2022). Alegere pentru felul în care descrie anul Revoluției

chiar din Timișoara, totul văzut prin ochii unei familii care încearcă să supraviețuiască de pe o zi pe alta. Maniera personală a scriiturii și felul în care utilizează

descrierile pentru a sublinia în detaliu nivelul de trai de atunci, neromanțat, îl fac unul dintre cele mai bune romane contemporane ale anului, fiind cu totul

diferit față de orice altă scriere citită pe acest subiect.

Personalitatea artistică a anului: regizorul Radu Afrim. Pentru felul în care își imaginează lumi, pentru modalitatea de adaptare scenică a textelor dramaturgice, dar și pentru originalitate. Spectacolele sale creează universuri proprii, surprinzând și uneori șocând spectatorul. Nu este un regizor ce pur și simplu montează un spectacol, ci face un întreg cosmos în jurul său, finisându-l în cel mai mic detaliu. Nominalizarea în special pentru spectacolele: *câine cu om*, *câine fără om* de la Teatrul Național Marin Sorescu din Craiova și *Repetiție pentru o lume mai bună* de la Teatrul Național București.

Fulgerul

Nu se aud zgomote metalice în sala de mese. Sunt doar linguri de lemn în farfuria de plastic. Doar linguri, și la ciorbă și la pilaf.

Generalul stă la masa cu Bătrânul, un tip cu păr rar, sprâncene stufoase și brațe de luptător de wrestling. Bătrânul mestecă fiecare duminică ca într-un ritual. În fața lui, fața de masă cu pătrățele albastre rămâne mereu curată.

Generalul privește venele ca niște odgoane ale Bătrânului: „Dacă asta are 80 de ani, eu chiar sunt general. E verde ca la 40, zici că omoară un taur cu mâna goală! Și are și toți dinții-n gură.”

Bătrânul se uită la șapca militară a omului de lângă el: „De ce i-or zice ăștia Generalul? E sfrijit și nici capul nu pare să-l ducă. Doar șapca aia e de el. Cică s-ar pricepe la tunuri, zice c-a făcut un curs la americani cândva. Dar aici toți zicem câte ceva, cine să-l creadă?”

— La ce oră e plimbarea azi? întrebă Bătrânul.

Generalul tresare, aproape că ațipise. Își aranjează șapca pe țeasta țuguită. Răspunde conspirativ:

— Cred că la 4, ca de obicei. După ce-și termină directoarea futareala cu Doru, asistentul-șef.

— Aha, avem timp destul până atunci. Toți vor merge la somn imediat după masă.

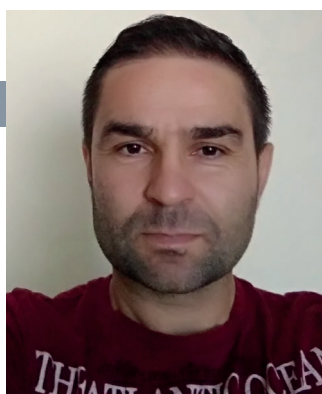
Pași târșâiți se aud în jurul lor. Oameni cu priviri stinse, cu tăvi de plastic în mâini se incolonează la debarasat. Apoi, ca niște roboți prost programați, ies clătănându-se din sala de mese și merg, cocârjați, către dormitoare.

Generalul se apleacă spre urechea Bătrânului:

— Rămâne cum am stabilit, să știi. Și azi a fost mai puțină carne la felul doi. Uite, 78 de grame în loc de 100.

Generalul îi arată ceasul pripocsit de la mână. Cifre portocalii pâlpâie pe display-ul fosforescent: -22.

Dintr-o dată, vocea generalului devine sacadată:

Nic Popescu

— La război, cine fură din rațiile soldaților e pedepsit pe loc. Iar aici, e fapt dovedit, trei zile la rând am fost furați la carne. Cântarul inteligent nu minte. Patrula ospiciului nu poate tolera asta. Azi punem pedeapsa în aplicare.

Bătrânul aprobă din cap. Se ridică, ies amândoi pe alee, umărul Bătrânului lângă capul Generalului.

Cei doi se ridică și pornesc spre clădirea administrativă. Nu e nimeni pe alee. Doar păsările alea invizibile triluiesc. Ușa de sticlă expandată e deschisă, mereu e așa. Cei doi intră în vârful picioarelor. Bătrânul coboară sub scară, deschide ușa unui panou cu lumini

intermitente. Se aude un zgomot sec. Luminile dispar iute.

— Gata, am rezolvat cu camerele. Să urcăm, biroul e la etajul unu.

Bătrânul urcă primul, treaptă gri după treaptă gri. Generalul gâfăie deja după cinci trepte. „Acum trei soții eram mult mai sprinten” gândește. Încearcă să respire scurt și rapid, să nu arate că e deja cu resursele în zona de avarie.

Bătrânul se oprește. Așteaptă ca Generalul să urce o treaptă mai sus, să fie la același nivel. Îi șoptește:

— Auzi, așa a rămas stabilit, o rezolv eu.

Și îi arată Bătrânului mâinile ca niște lopeți de zăpadă. Generalul trage aer în piept adânc, să poată spune ceva:

— Nu, eu, zice, și scoate o seringă de 5 mililitri. Am cianură aici.

Integral în versiunea online

Cărțile care merită

Ficțiunea OPTm

În perioada 24-28 mai a avut loc Bookfestul, ca în fiecare an la Romexpo, prilej de a ne întâlni cu scriitorii, iar pentru unii de-a străbate orașul. Deși au apărut multe cărți, puține au fost de căutat.

Cartea cea mai așteptată a fost *Doctorul cel bun* de Damon Galgut, un roman alert, cu adâncime psihologică și valoare literară. Finalist al prestigiosului Man Booker, romanul vine în continuarea *Promisiunii*, bestseller internațional și una dintre cele mai vândute cărți la Gaudeamus. Ambele volume au apărut la ed. Litera.

Vom adăuga în completare romanul *Hăituit* de Alejo Carpentier (Curtea Veche), scriere manieristă, literatură valoroasă, din categoria clasicilor recenți. Cui îi e dor de Fuentes poate cumpăra două volume, apărute nu demult, tot la Curtea Veche: *Voința și norocul* și *Toate familiile fericite*.

Un roman polițist bine scris, cu suspens și psihologie e *Angélique* de Guillaume Musso (Trei).

De la Humanitas am luat povestirile *Oamenii țarului*

nostru de Ludmila Ulițkaia, mai mult din respect pentru autoare, decât pentru conținutul cărții. Și cam atât. Mult lăudatul *Simon* de Narine Abgarian, citit deja a

fost o dezamăgire: scris neglijent, poveste slabă și risipită.

Ar mai fi de trecut pe listă *Hoțul și câinii* al scriitorului egiptean Naghib Mahfuz (Polirom), iar, pentru cine n-a citit încă, romanul *Către paradis* de Hanyu Yanagihara (Litera).

Dintre scrierile românești, am pune printre favorite câteva cărți: *Depravatul din Gorgani* de Doina Ruști (Litera), *Ca să nu se aleagă praful de toate* de Cosmin Perța (Polirom) și poate *Neuroleptic* de Dorian Dron (Litera).

Ne-am învățat pe la standurile unor edituri - pe la Litera, în special, dar și pe la Trei, Humanitas, Tracus Arte și la Cartex, unde a fost adusă o ediție specială a volumului *În curte la Dionis* de Mircea Eliade. Am aruncat un ochi și pe la standul Italiei. Deși evenimentele oficiale, stabilite după lungimea urechilor, nu ne prea plac.

Reminiscențe medievale în literatura contemporană

Adrian Badea

Epoca Evului Mediu este considerată, după mentalitatea contemporană, ciudată și cu un oarecare iz exotic. Cu siguranță, societatea patriarhală care a dat naștere la gândirea mitică, legende, cutume, moravuri etc. a dispărut și, în acest sens, uneori ne este greu să înțelegem obiceiurile și mentalitățile din acele vremuri îndepărtate.

Reprezentarea Evului Mediu pe scena romanului contemporan, plecând de la afirmațiile anterioare, este impură (un *ev mediu impur*), într-un cuvânt *aistoric*; prozatorul oferă proiecția unor fantezii contradictorii între *puritate* și *naivitate*, *violență* și *moarte*; epocă medievală servind uneori drept descarcerare (timpul prin excelență al arbitrariului puterii și torturii), iar alteori utopic ori distopic: Evul Mediu „alb”, unde se creează un melanj între *fantastic* și *feeric*; Evul Mediu „negru”, unde accentul este pus pe melanjul dintre *barbar* și *anarhic*; proza contemporană punând în scenă aceste două polarități, permițând autorilor pe de o parte, să creeze personaje și locuri fantastice, utopii magice, iar pe de altă parte, să creeze figuri și locuri istorice, care cel mai adesea dau naștere unor fantezii distopice.

* * *

Cele două romane pe care le aducem în discuție pentru a schița ceea ce numim „reminiscențe” medievale în literatura contemporană invocă o formă a unui *ev mediu* „propriu-zis” și *ev mediu târziu*, dar într-o manieră foarte diferită.

Începând cu *Le Troubadour du Châtelet* de Marie Visconti, suntem cufundați într-o călătorie în Franța anului 1226, sub domnia lui Ludovic al VIII-lea. Țesătura literară și, implicit, intriga romanului intră în joc cu aventurile unui tânăr student: Josseran, cunoscut ca „Grammairien”, un om erudit, foarte bun cunoscător de *grimorii* (cunoscute și drept „cărți de vrăji” sau „cărți magice”, sunt cel mai adesea manuale de magie care includ instrucțiuni despre crearea obiectelor magice, în special talismane și amulete, instrucțiuni despre vrăji și invocații a unor entități ori ființe supranaturale) și limbi orientale, care este însărcinat cu deslușirea unor crime. Însoțit adesea de o misterioasă „femme-enfant” care citește în pietre, de doi acoliți specialiști în infiltrare și prieteni apropiați și fideli, Josseran, de-a lungul anchetei, se va trezi foarte

repede confruntându-se cu minciuni ori trucuri murdare.

Cel de-al doilea roman, *Homeric*, de Doina Ruști, plasat în mahalaua Bucureștiului fanariot (fiind considerată pentru cultura noastră un *ev mediu târziu* sau un *lung ev mediu*, ca să-l parafrazăm pe Jacques Le Goff) aduce în prim-plan pădurea Cotrocenilor. Peisaj închis ori spațiu întunecat și labirintic, pădurea trezește spaimă și numeroase întrebări; locul unde colcăie stafii, elfi, căpcăuni și alte numeroase jivine fantastice. Se creează astfel o dihotomie între *locurile bune* (comunitatea în care viețuiesc oamenii are în centru biserica ce asigură prezența lui Dumnezeu și a panteonului sfinților, fapt care duce, după cum consideră mentalitatea creștină patriarhală, la îndepărtarea duhurilor rele, a dracilor sau a creaturilor malefice) și *locurile rele* (spațiul de dincolo de comunitatea oamenilor, un loc nefamiliar ființei umane, un loc neprotejat, populat de ființe sau personaje care sunt răuvoitoare omului, de fiare sălbatice, propice întâmplărilor primejdioase, hoților, apariției comorilor, practicilor malefice și al plantelor, ierburilor utilizate în poțiuni). Ca orice spațiu labirintic, pădurea este și un loc de

inițiere, de confruntare cu numeroase probe și semne care deslușesc drumul ori induc în eroare. Prin urmare, imaginea pădurii create de Doina Ruști amintește de pădurile din operele medievale, unde deveneau spații fantastice.

Integral în versiunea online

Revista aparține
Asociației Creatorilor de Ficțiune
(ACF)

<https://asociatia-creatorilor-de-fictiune.ro>

Bulevardul Bălcescu,
nr. 7, ap. 3
București.

Producție: editura LITERA
Distribuție: Librăriile Cărturești

© Ficțiunea OPTm

REDACȚIA

Editor-șef: Cristina BOGDAN.

REDACTORI:

Cătălin D. CONSTANTIN,
Doina RUȘTI,
Radu AIDULESCU,
Ileana MARIN,
Emanuela ILIE,
Cătrinel POPA,
Enrique NOGUERAS,
Roberto MERLO,
Sebastián TEILLIER,
Adriana TITIENI IRIMESCU,
Ciprian HANDRU,
Bianca ZBARCEA,
Codruț RADU.

Foto copertă: Victor OANCEA
Grafică și editare copertă:
Alexandra Elena UNGUREANU

<https://fictiunea.ro>
e-mail: contact@fictiunea.ro

PREȚ: 8 lei

ISSN 2821 – 7985
ISSN-L 2821 – 7985

9 772821 798503

O întrebare pentru Adriana Irimescu: Cu ce personaj al tău ai face o plimbare prin Cișmigiu?

Dintre personajele pe care le-am interpretat, în momentul acesta, mai ales la maturitatea pe care îmi fac iluzia că am dobândit-o, mi-ar plăcea s-o regăsesc pe Ofelia, așa cum a văzut-o Ciulei: plină de viață, impetuoasă, generoasă, neliniștită... Aș lua-o la o plimbare prin Cișmigiu și i-aș spune să nu se mai agite

atâta, să nu-și mai facă atâtea probleme. Viața oferă mai mult decât o dragoste eșuată. Mi-ar plăcea s-o salvez, s-o văd evoluând, trăind, de fapt. Și-aș ruga-o să-și păstreze vivacitatea pe care i-a dat-o Ciulei. Bineînțeles, în timpul întregii plimbări aș fi cu ochii în patru, de teamă să nu se arunce în lac.)